

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-2

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54

Vě umě 3

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editor, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Kovový závěsek ve tvaru zvířete (viz obr. 5 na str. 136)
Metallic animal figurine pendant (see Fig. 5 on page 136)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 126. Uherské Hradiště, Prostřední ulice. Pohled na odkrytou studnu ve dvoře traktu č. p. 41. Foto L. Chvalkovský.

Abb. 126. Uherské Hradiště, Prostředni-Straße. Ein Anblick auf den entdeckten Brunnen im Hoftrakt Nr. 41. Foto L. Chvalkovský.

tenci rakví. Důsledná absence doprovodných předmětů v hrobových jamách spolu s výrazným narušením hřbitovního horizontu novověkou dlažbou odkazuje na pravděpodobný středověký až raně novověký původ pohřbů (obr. 125). Ostatky z pohřbů narušených při budování dlažby v kostele, stejně jako z pohřbů průběžně narušovaných na hřbitově byly ukládány v ossariu. Archeologická činnost v exteriéru stavby se omezila na dozorování mělkých výkopů pro dešťovou kanalizaci, pozitivním výsledkem bylo zachycení pozůstatků ubouraného zděného opěrného pilíře při severovýchodním nároží sakristie.

František Kolář

Literatura

Prix, D. 1994: Příspěvek k historii kostela sv. Kateřiny a zaniklé vsi Tamovice, okres Nový Jičín. *Časopis Slezského zemského muzea, série B, vědy historické*, 43(2), 97–116.

Resumé

Štramberk (Bez. Nový Jičín), Ortsteil Tamovice, St.-Katharinen-Kirche. Mittelalter, Neuzeit. Kirche. Rettungsgrabung.

TŘEBÍČ (K. Ú. PODKLÁŠTEŘÍ, OKR. TŘEBÍČ)

„Zámek“. Vrcholný středověk, novověk. Klášter a zámek. Záchraný výzkum.

Stavební práce odkryly v měsících březnu a dubnu 2011 východní a jižní obvod kvadratury – křížovou chodbu bývalého benediktinského kláštera v Třebíči. Následným archeologickým výzkumem byly pod podlahami místností a pod vrstvami recentní sutě a zásypu nalezeny pozůstatky udusaných hlíněných podlah, respektive pochózích horizontů. Podle nálezů po nich chodili lidé v období vrcholného středověku až raného novověku. Podlahy byly zachyceny ve 3 sondách i v rozsáhlejší ploše, přičemž byly tvořeny tenkou vrstvičkou udusaného jílu.

Z mobiliáře je nutné upozornit na velký soubor zlomků keramických nádob, zvířecích i lidských kostí, kamenných kachlů, skla i drobných kovových předmětů (hřebý, přezka, atd.). Tyto nálezy odpovídají 13.–18. století.

V červnu probíhal výzkum výkopů pro výtahovou šachtu v přízemí západní části bývalého kláštera. Opět v křížové chodbě se podařilo zachytit celkem 12 pohřbů dětí a dospělých. Pohřbení byli uloženi v rakvích až ve 3 vrstvách nad sebou. Stav zachování kostí byl různorodý, od zachovaných skeletů až po zcela rozložené kosti i větší části koster. Podle předběžného určení jde o doklad pohřbívání benediktinských mnichů v areálu kláštera v období 13.–15. století. Zřejmě desítky až stovky dalších pohřbů čekají na odhalení budoucími výzkumy v celé kvadratuře bývalého kláštera.

Další fáze výzkumu v areálu bývalého benediktinského kláštera v Třebíči – Zámku se soustředila na vnější nádvoří západně od baziliky sv. Prokopa. Výzkum vyvolaný plošným snížením vrstev nádvoří proběhl v srpnu až listopadu 2012. Podařilo se zachytit útržky novověkého dláždění některých partií nádvoří, které bylo složeno z valounů křemene a hornin regionálního původu. Dále byly zjištěny ostrůvkovitě zachované zbytky pochózích a sídlištních vrstev souvisejících s životem sousedního kláštera a pozdějšího zámku. Mimo zahlužené objekty s nejasnou funkcí se zde nalézal zasypaný úvoz vrcholně středověké komunikace (?), okrouhlý objekt interpretovaný snad jako studna či baptisterium a 2 vápenické pece. Obě kamenné pece poskytly velké množství suroviny, a to krystalického vápence i dolomitu ze zdrojů západně a severozápadně od Třebíče. Jsou podle nálezových okolností s největší pravděpodobností datovatelné do 16. století, kdy byla stavěna budova „Předzámčí“. Kamenné konstrukce jsou zvláště reprezentovány 2 metry širokými základy středověké hradby oddělující vnější nádvoří od sousedního hospodářského zázemí a parku. Většina pozůstatků ostatních kamenných konstrukcí a základů (např. věžice?, zdi tarasu?) však pocházela až z novověku

a byla často druhotně složena z románských architektonických prvků a pečlivě opracovaných kvádrů pocházejících z blízké baziliky sv. Prokopa.

Pochozí, odpadní a sídlištní vrstvy nádvoří obsahovaly velké množství mobiliáře ze 13.–20. století, především keramiky. Keramika byla jednak stavební (prejzy, cihly i dlaždice), jednak šlo o zlomky velice rozmanitých tvarů stolních, kuchyňských a zásobních nádob. Překvapivým zjištěním je skutečnost, že některé tvary nádob plně odpovídají keramice tzv. „severomoravského výrobního okruhu“. Velmi rozsáhlá je nalezená kolekce kostí hospodářských zvířat. Mezi kovovými nálezy byly nejběžnější železné hřebky i kování a z jiných předmětů je možné upozornit na militária (šipky kuší a luků), drobné stříbrné a měděné mince a bronzové součásti oděvu a ozdoby.

Milan Vokáč, David Zimola

Resumé

Třebíč (Kat. Podklášteří, Bez. Třebíč), „Schloss“. Mittelalter, Neuzeit. Kloster, Schloss. Rettungsgrabung.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Prostřední ulice, č. p. 41. Barokní období. Studna. Záchraný výzkum.

V měsíci květnu 2012 proběhl archeologický výzkum při stavebních pracích na rekonstrukci pavlačového domu č. p. 41 v Prostřední ulici v Uherském Hradišti. Lokalita se nachází v historickém centru města Uherské Hradiště mezi ulicemi Prostřední a Zelným trhem. Jedná se o řadový jednopatrový dům na jihozápadní straně ulice Prostřední. Přístup do obytné části předního domu je možný zadním

domem a přes dvůr ze strany Zelného trhu, kde na vstup navazuje jednoramenné křivočaré schodiště s vřetenovou zdí. Na dům při ulici navazuje po pravé straně dvorní křídlo se zadním okoseným nárožím připojené užším krčkem. Za ním se nachází jednopatrový obytný dům orientovaný k Zelnému trhu, v přízemí s průjezdem. Dnešní stavební podoba předního domu pochází z 19. století. Je vystavěn na místě domu staršího, který je známý na mapě stabilního katastru z roku 1824 ještě bez existence dvorního křídla. Zadní dům při Zelném trhu pochází také z konce 19. století. Oba domy byly přestavěny v letech 1901–1902, z této úpravy pochází byty v patře i dnešní schodiště domu u Prostřední ulice. Starší přední dům má novorenesanční fasádu dochovanou v patře, mladší zadní dům je orientovaný do Zelného trhu. Oba domy jsou propojeny dvorním křídlem, které je nedílnou součástí dochované kompozice.

Jako nejstarší vlastník domu č. p. 41 (původně č. 52) je uváděn zlatník Emerich k roku 1595, dále jsou známi Adam Pišťalka a Jan Kapusta. Po jeho smrti dům koupil roku 1621 Jan Wintermann a roku 1628 Jiří Nosal, který jej držel ještě roku 1634. K roku 1678 je známý majitel Antonín Erna, jehož dědici prodali dům perníkáři Pavlu Winklerovi. Roku 1774 je majitelkou jeho vdova Marie Anna Sänderová, roku 1821 Ignác Špiler junior, roku 1853 František Friedl, 1870 Johann a Caroline Breyer (Fišer 1921, 201).

Při úpravách zadní části traktu domu blíže k Zelnému trhu byla po skrytí stávající dlažby odkryta studna, respektive její kamenné okružní o vnitřním průměru 103 cm. Studna byla překryta menší valenou klenbou z pálených cihel. Na dně studny byla patrná voda. Prostým měřením byla zjištěna hloubka na dno 565 cm. Vzhledem ke kamenné konstrukci studny bylo přistoupeno ke zjišťovacímu archeologickému výzkumu.

Obr. 127. Uherské Hradiště. Oprava kanalizace (stoky AV-2, AV-6a, AV-6c), září – prosinec 2012. Poloha liniových výkopů: 1. ulice Menclovice, 2. ulice Žerotínova – Na Baště, 3. ulice Dlouhá – Na Baště.

Abb. 127. Uherské Hradiště. Reparatur der Kanalisation (Kanäle AV-2, AV-6a, AV-6c), September – Dezember 2012. Position der Liniengraben: 1. Menclovice-Straße, 2. Žerotínova-Straße – Na Baště-Straße, 3. Dlouhá-Straße – Na Baště-Straße.

